

NORGES HØYESTERETT

Den 26. juni 2013 avsa Høyesterett dom i

HR-2013-01368-A, (sak nr. 2013/523), straffesak, anke over dom,

A (advokat Bendik Falch-Koslung)

mot

Den offentlige påtalemyndighet (statsadvokat Jo Christian Jordet)

S T E M M E G I V N I N G :

- (1) Dommer **Normann**: Saken gjelder straffutmåling ved nedlasting og besittelse av barnepornografi, jf. straffeloven § 204 a første ledd bokstav a.
- (2) Statsadvokatene i Rogaland satte 21. september 2012 A under tiltale for overtredelse av straffeloven § 204 første ledd bokstav a. Grunnlaget er beskrevet slik:

"I perioden fra 28. august 2011 til 3. september 2011 i -----veien -- i X, har han ved flere anledninger gjort seg kjent med filmer som fremstiller seksuelle overgrep mot barn ved å foreta planmessig søk på Internett. Han har gjort seg kjent med 28. stk. filmer med en samlet spilletid på ca. 14 timer og 35 minutter, filmer som fremstiller barn i seksuelle situasjoner med voksne, barn i seksuelle situasjoner med andre barn, barn i seksuelt betont posering samt barn som utfører seksuelle handlinger med seg selv. For en periode var han i besittelse av filmene. Gjennom fildelingsnettverk bidro han til spredning av materiale."

- (3) Stavanger tingrett avsa 23. november 2012 dom med denne domsslutning:

"1. A, født 30.05.1979, dømmes for overtredelse av straffeloven § 204 a, første ledd, litra a, til fengsel i 6 – seks – måneder.

2. **Til fordel for statskassen inndras en ekstern harddisk, en Hitachi dekstar harddisk og en Western digital harddisk.**
3. **Han tilpliktes å erstattes det offentlige sakskostnader med 5.000 – femtusen – kroner."**

(4) A anket dommen til Gulating lagmannsrett. Anken gjaldt straffutmålingen. Lagmannsretten avsa 13. februar 2013 dom med slik domsslutning:

"Anken forkastes."

- (5) Tiltalte har anket straffutmålingen videre til Høyesterett.
- (6) Ved beslutning 31. mai 2013 ga ankeutvalget samtykke til avspilling av representative scener fra de aktuelle filmene under ankeforhandlingen, jf. straffeprosessloven § 340 tredje punktum.
- (7) *Jeg er kommet til at straffen må skjerpes.*
- (8) Tiltalte er funnet skyldig i planmessig å ha skaffet seg et omfattende barnepornografisk materiale av grov art.
- (9) Forholdet ble avdekket etter at norsk politi foretok en aksjon mot 19 personer spredt over hele landet, som var mistenkt for nedlasting og fildeling av barnepornografisk materiale via fildelingsnettverket eDonkey. Den norske aksjonen var basert på opplysninger fra dansk politi om 19 norske IP-adresser hvorfra brukerne hadde foretatt nedlasting og fildeling av barnepornografiske filmer, og var en del av en felles europeisk aksjon.
- (10) En av de 19 IP-adressene tilhørte tiltaltes samboer, og det ble foretatt en aksjon mot tiltaltes og samboerens felles hjem som førte til at tiltaltes datautstyr ble beslaglagt. En gjennomgang av dette avdekket at det var foretatt 31 nedlastinger av barnepornografiske filmer. Tre av disse var lastet ned 2 ganger, slik at nedlastingen totalt dreide seg om 28 "unike" barnepornografiske filmer. Filmene hadde en varighet på totalt cirka 14 timer og 35 minutter.
- (11) Filmene fantes ikke på harddisken, men det ble avdekket at det dreide seg om de samme filmene som dansk politi hadde fokusert på i forbindelse med aksjonen mot eDonkey.
- (12) Lagmannsretten har gjengitt tingrettens beskrivelse av innholdet i filmene slik:

"Filmene viser grove overgrep mot barn helt ned mot ett-årsalder, og viser bl.a. penetrering av skjede og analåpning, penetrering av skjeden til et lite barm som er bundet fast, barn som slikker og suger en voksens penis, en katt som slikker et barns skjede, barn i seksuell omgang med hverandre, barn som utfører seksuelle handlinger med seg selv, m.v."
- (13) Lagmannsretten fant det – som tingretten – bevist at tiltalte var klar over at han bidro til spredning ved at filmene han lastet ned ble delt med andre i nettverket, men la til grunn at lagringen hadde vært kortvarig, og at tiltaltes bidrag til spredning av materialet hadde vært begrenset.

- (14) Straffeloven § 204 a første ledd bokstav a retter seg mot den som "produserer, anskaffer, innfører, besitter, overlater til en annen eller mot vederlag eller planmessig gjør seg kjent med fremstilling av seksuelle overgrep mot barn eller fremstilling som seksualiserer barn".
- (15) Befatning med barnepornografi ble tidligere straffet etter den generelle pornografibestemmelsen i straffeloven § 204. Ved endringslov 4. juli 2003 nr. 78 ble den øvre strafferammen for overtredelse av § 204 utvidet fra to til tre års fengsel. Og ved endringslov 20. mai 2005 nr. 29 ble det vedtatt et eget straffebud om barnepornografi. Formålet var å tydeliggjøre at det materialet det er tale om, på flere måter skiller seg fra hverandre. Det vises i den forbindelse til at "[k]jønnslege skildringer som gjer bruk av barn, [ofte] attgjev ... faktiske seksuelle overgrep mot barnet", jf. Ot.prp. nr. 37 (2004–2005) side 1. Høyesterett har ikke behandlet straffutmåling for besittelse og videreformidling av barnepornografi begått etter siste lovendring.
- (16) Forsvarers hovedanførsel er at den utmålte straff sammenholdt med tidligere rettspraksis er for streng. Påtalemyndigheten har på sin side gjort gjeldende at den utmålte straff er i samsvar med praksis, men at straffenivået bør heves.
- (17) Jeg ser først på om det er noe å utsette på den utmålte straffen sammenholdt med tidligere rettspraksis.
- (18) Den grunnleggende avgjørelsen om barnepornografi er Rt. 2002 side 1187. Jeg gjengir hva Høyesterett uttalte der om straffverdigheten ved å ha befatning med barnepornografi:
- "Pornografiske bilder av barn vil i praksis være produkt av overgrep mot barna, ikke sjelden også gjentatte overgrep over tid ... Befatning med barnepornografi innebærer en utnyttelse av dette. Slik befatning som direkte eller indirekte leder til produksjon av nye bilder mv. er det derfor grunn til å slå strengt ned på i tråd med de allmenne synspunkter om behovet for styrket vern av barn som er fremhevet av lovgiver ... Når det gjelder ren besittelse av barnepornografiske bilder, viser jeg til at begrunnelsen for å innføre forbudet mot besittelse nettopp var at det ville kunne føre til at flere barn kunne bli forskånet for det misbruket som finner sted som følge av produksjon, jf. Ot.prp. nr. 20 (1991–1992) side 59 og Innst. O. nr. 54 (1991–1992) side 10. Etter mitt syn må det legges til grunn at det er en viss sammenheng også ved etterspørsel av materiale som det ikke betales for, selv om sammenhengen er klarere ved betaling."**
- (19) Disse betraktningene er også lagt til grunn i senere rettspraksis, jf. Rt. 2007 side 422 avsnitt 11. I den sistnevnte avgjørelsen oppsummerer Høyesterett i avsnitt 12 de relevante momentene ved fastleggelse av straffenivået slik:
- "Når det gjelder straffenivået ved besittelse av barnepornografi, vil dette bero på flere momenter der særlig mengden av stoff, grovheten i skildringene, barnas alder, varigheten av besittelsen og eventuell videreformidling av stoffet til andre vil ha betydning."**
- (20) Disse generelle synspunktene danner også utgangspunktet for straffutmålingen i vår sak.
- (21) Av den rettspraksis som foreligger på området, er det etter mitt syn Rt. 2002 side 1187 som best kan sammenlignes med vår sak. Domfellelsen gjaldt der en aktivitet som strakk seg over en treårsperiode og omfattet besittelsen av cirka 7000 digitaliserte bilder og 191 såkalte videosnutter av til dels særdeles grov karakter. Flere av barna befant seg i en tvangssituasjon, og det dreide seg om til dels helt små barn.

- (22) Materialet har klare likhetstrekk med materialet i vår sak. Jeg viser til beskrivelsen av dette som jeg har gjengitt fra lagmannsrettens dom, og tilføyer at minst ett av barna i vår sak også befant seg i en tvangssituasjon, og at det til dels også her var helt små barn. I tillegg ble det i minst ett tilfelle gjort bruk av dyr.
- (23) Jeg finner det vanskelig å foreta en nøyaktig sammenligning av omfanget – cirka 7 000 digitaliserte bilder og 191 videosnutter i avgjørelsen fra 2002 og i vår sak filmer med en samlet spilletid på cirka 14 timer og 35 minutter. Pornografisk materiale er i praksis produkt av overgrep mot barn, og straffverdigheten henger nært sammen med antall overgrep og hvor mange fornærmede det dreier seg om. Jeg nøyer meg derfor med å vise til at det i begge saker handler om et omfattende barnepornografisk materiale.
- (24) I 2002-avgjørelsen dreide det seg om ren besittelse. Tiltalte i vår sak var klar over at filmene han lastet ned ble delt med andre i nettverket, og at han derfor har bidratt til spredning av materialet. Han hadde på den annen side bare befatning med materialet noen få dager, mens domfelte i den andre saken hadde utvist et vedvarende forsett over tre år.
- (25) I Rt. 2002 side 1187 ble fengsel i syv måneder ansett som et passende utgangspunkt. Tilståelsen sammenholdt med tidsbruken gjorde imidlertid at fem måneder av straffen der ble gjort betinget.
- (26) Ingen av de forhold som begrunnet at det der ble avsagt deldom, gjør seg gjeldende i vår sak. Jeg er enig med tingretten og lagmannsretten i at tilståelsen her ikke kan tillegges vekt, og viser til det lagmannsrettens har gjengitt fra tingrettens dom:
- "Tiltalte har i retten erkjent straffeskyld for forholdet, og straffeloven § 59, annet ledd, får i utgangspunktet anvendelse ved straffutmålingen. Tilståelsen av de faktiske forhold kom imidlertid ikke før han ble gjort kjent med de bevis som politiet hadde, og den har til dels vært forbeholden. Det vises herunder til forklaringen omkring fildeling og motivasjonen for handlingene. Tilståelsen har således hatt meget liten betydning både for oppklaringen og iretteføringen av saken, og den kan etter rettens mening derfor kun tillegges meget begrenset vekt."**
- (27) Jeg er videre enig med lagmannsretten i at saken ikke er blitt spesielt gammel, og at tiden som er gått, ikke får betydning for straffutmålingen.
- (28) Forsvarer har vist til at tiltalte er stefar for en gutt med Aspergers syndrom og ADHD, og at tiltalte er en ressursperson for ham. Etter mitt syn har personlige forhold imidlertid liten plass ved straffutmåling i denne type saker.
- (29) Jeg kan etter dette ikke se at en ubetinget straff på fengsel i seks måneder er for streng. Den øvre strafferammen i 2002 var dessuten to år, mens den nå er tre år.
- (30) Jeg ser så på spørsmålet om straffnivået ved overtredelse av straffeloven § 204 a bør heves. Aktor har for Høyesterett nedlagt påstand om at straffen settes til fengsel i ni måneder.
- (31) Hevingen av det øvre straffnivået fra to til tre år i daværende straffelov § 204, var begrunnet i at lovgiver fant det ønskelig at pedofile nettverk som utelukkende utvekslet barnepornografisk materiale seg imellom uten å begå andre mer alvorlige handlinger,

skulle være omfattet av straffskjerpelsen i ny straffelov § 60 a, jf. Innst. O. nr. 118 (2002–2003) side 6. Lovgiver må uansett ha ansett tre år som en riktig lengstestraff for befatning med barnepornografi generelt.

- (32) I tilknytning til arbeidet med ny straffelov uttalte departementet at det på enkelte områder er ønskelig med en skjerpet straff, herunder ved befatning med barnepornografi, jf. Ot.prp. nr. 90 (2003–2004) Om lov om straff side 125. Uttalelsen fikk tilslutning i Innst. O. nr. 72 (2004–2005) side 26. Også i Ot.prp. nr. 8 (2007–2008) side 24 uttalte departementet at det blant annet ved seksualiserte skildringer av barn er ønskelig med en skjerpet straff. Straffenivået for overgrepsskildringer er imidlertid ikke nevnt i Ot.prp. nr. 22 (2008–2009), der bestemmelsen i § 204 a foreslås videreført med mindre endringer. I forbindelse med endringer i straffeloven 1902 som blant annet skjerper straffen for seksuallovbrudd, gjør departementet rede for vurderinger om skjerpet straff som ble foretatt i forbindelse med ny straffelov, og det vises til ønsket om å skjerpe straffen blant annet for seksualiserte skildringer av barn, jf. Prop. 97 L side 8.
- (33) Jeg oppfatter disse uttalelsene dithen at lovgivers intensjon er at straffenivået ved befatning med barnepornografi bør heves.
- (34) Jeg minner også om at formålet med å regulere barnepornografi i to forskjellige straffebud, var å tydeliggjøre at pornografisk materialet som gjør bruk av barn, på flere måter skiller seg fra materiale der voksne er involvert, jf. Ot.prp. nr. 37 (2004–2005) side 1.
- (35) Det bør etter mitt syn dessuten få betydning at det i nyere rettspraksis – på bakgrunn av lovendringen 25. juni 2010 nr. 46 – er foretatt en merkbar heving av straffenivået for seksuell omgang med barn. I denne forbindelse viser jeg til at Høyesterett ved utmåling av straff for befatning med barnepornografi, også tidligere har vektlagt at straffen for overgrep mot barn er skjerpet, jf. Rt. 2002 side 1187 på side 1191.
- (36) Jeg er etter en samlet vurdering kommet til at straffenivået i saker som gjelder befatning med barnepornografi bør heves, og at straffen her bør settes til ubetinget fengsel i åtte måneder. Siden straffens størrelse ikke er nedfelt i lagmannsrettens dom, finner jeg det mest hensiktsmessig å utforme en ny konklusjon på dette punkt.
- (37) Jeg stemmer for denne

D O M :

Straffen for A settes til fengsel i 8 – åtte – måneder.

- (38) Dommar **Utgård:** Eg er i det hovudsaklege og i resultatet einig med førstvoterande.
- (39) Dommer **Øie:** Likeså.
- (40) Dommer **Kallerud:** Likeså.
- (41) Justitiarius **Schei:** Likeså.

(42) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

Straffen for A settes til fengsel i 8 – åtte – måneder.

Riktig utskrift bekreftes: